

Nåd vare med er och frid från Gud, vår Far, och Herren Jesus Kristus!

Bön: Käre Jesus, kom till oss var och en i din uppsökande kärlek, och låt ingen av oss irra ut i världen och glömma dig. Sänd din Ande för att förklara Ordet för oss. Amen.

Tredje söndagen efter Trefaldighet. Tema: Guds förekommande nåd. Text: Luk 15:11–32.

11 Vidare sade han [Jesus]: "En man hade två söner. 12 Den yngre av dem sade till sin far: Far, ge mig den del av förmögenheten som ska bli min. Då delade han sin egen- dom mellan dem. 13 Några dagar senare packade den yngre sonen ihop allt sitt och reste långt bort till ett främmande land. Där levde han hämningslöst och slösade bort sin förmögenhet.

14 När han hade gjort slut på allt, drabbades det landet av en svår svält och han började lida nöd. 15 Då gick han bort och tog tjänst hos en av landets medborgare, som skickade ut honom på sina ägor för att vakta svin. 16 Han hade gärna velat äta sig mätt på fröskidorna som svinen åt, men ingen gav honom något.

17 Då kom han till besinning och sade: Hur många arbetare hos min far har inte mat i överflöd, och här svälter jag ihjäl! 18 Jag vill stå upp och gå hem till min far och säga till honom: Far, jag har syndat mot himlen och inför dig. 19 Jag är inte längre värd att kallas din son. Låt mig få bli som en av dina arbetare. 20 Och han stod upp och gick till sin far.

Medan han ännu var långt borta, fick hans far se honom och förbarmade sig över honom. Fadern skyndade fram, omfamnade honom och kysste honom. 21 Sonen sade till honom: Far, jag har syndat mot himlen och inför dig. Jag är inte längre värd att kallas din son. 22 Men fadern sade till sina tjänare: Skynda er! Ta fram den finaste dräkten och klä honom, och sätt en ring på hans finger och skor på hans fötter. 23 Och hämta gödkalven och slakta den. Nu ska vi äta och fira, 24 för min son var död men har fått liv igen, han var förlorad men är återfunnen. Och festen började.

25 Men hans äldre son var ute på fälten. När han nu kom och närmade sig gården, fick han höra musik och dans. 26 Han kallade då till sig en av tjänarna och frågade vad detta kunde betyda. 27 Tjänaren svarade: Din bror har kommit hem, och din far har slaktat gödkalven eftersom han fått honom välbehållen tillbaka.

28 Då blev han arg och ville inte gå in. Hans far kom ut och försökte övertala honom, 29 men han svarade sin far: Här har jag slavat för dig alla dessa år och aldrig gått emot ditt ord, och mig har du aldrig gett ens en killing så att jag kunde fira med mina vänner. 30 Men när han där kommer hem, din son som har festat upp din förmögenhet tillsammans med horor, då har du slaktat gödkalven för honom! 31 Fadern sade till honom: Mitt barn, du är alltid hos mig, och allt mitt är ditt. 32 Men nu måste vi fira och glädja oss, för din bror var död men har fått liv igen, han var förlorad men är återfunnen."

Den här liknelsen är en av de mest kända liknelserna som Jesus berättade. Den ingår som en del av Lukasevangeliets femtonde kapitel. Strax före det här berättar Jesus två andra liknelser som handlar om hur Gud söker oss och gläds över varje borttappad syndare som omvänder sig. Det är liknelsen om det förlorade fåret och om det förlorade myntet.

Undervisningen är tydligt riktad mot fariseerna (v 2) som kritiserade honom för att ta emot och äta med syndare.

I stället för den förlorade sonen, som är det vanliga namnet på dagens liknelse, kunde vi också tala om den återfunne sonen. Men då uppmärksammar vi egentligen bara en del av liknelsen. Den handlar egentligen om två söner: en som va förlorad men återfanns, och en som aldrig varit borta men som ändå var förlorad. Vi kan därför sätta som tema för predikan:

Den återfunne och den förlorade sonen

Vi ska till en början vända om på textens ordning och betrakta den förlorde sonen, den hemmavarande som hade allt gott men som

inte satte värde på det. Han hade sett hur hans yngre bror, tvärt emot tidens sed, bad att få ut sitt arv redan så länge fadern levde. Han hade hört att han hade slösat bort allt. Han ville inte veta av sin bror längre. Så vårdslös får man ju inte vara. Ingen hederlig människa beter sig så. Nej, brodern var inte värd att kallas bror.

Men det var annat med honom själv. Han hade skött sig. Han var ordentlig. Han förtjänade beröm och anseende.

Och så kommer då den där odågan som har varit hans bror och får fina kläder, en fin ring på fingret och så ställer far till fest för honom! Och slaktar den kalv som sparats för de allra största högtidsfesterna! Helt orimligt.

Pappan försöker tala vänligt med honom och inse hur stort det är att hans bror kommit tillbaka. Men han ser bara orättvisa i alltsammans. Han blir utanför och surar i stället för att gå in och omfamna sin bror så som hans far gjorde.

Visst är det här en naturlig reaktion! Varför skulle vi ta oss an en som har gjort så mycket ont mot oss? "Som man bäddar får man ligga" är ett vanligt uttryck för den inställningen.

Låt oss då ställa frågan: Varför tar sig fadern an den återvändande sonen?

Det finns några element i berättelsen som visar att denne far handlar ovanligt, egentligen precis motsatt mot vad vi människor förväntar oss.

Det första är att han är villig att dela sin förmögenhet medan han ännu lever och fungerar som husbonde i sitt hus. Det var tydligen ändå inte helt ovanligt på den tiden. Det var bestämt att den förstfödde sonen ärvde dubbelt mot sina yngre bröder. Alltså ärvde den äldre sonen två tredjedelar och den yngre en tredjedel. Fadern måste omvandla en del av sin fasta egendom till pengar så att han kunde ge bort denna tredjedel åt den yngre sonen.

Det måste ha varit svårt för fadern att se sin son dra iväg, för han kände honom och måste ha anat att han inte skulle leva precis gudfruktigt. Och trots att han inte fick några meddelanden om hur sonen hade det, för han var

långt borta i främmande land, så fanns det säkert stor oro i hans hjärta.

Innan vi fortsätter att se på faderns sinnelag följer vi med sonens äventyr. Jesus beskriver mycket tydligt hur den yngre sonen förstör sitt liv. Han lever hämningslöst. Han lever med kvinnor som utnyttjar honom. Den stora förmögenhet han äger rinner så småningom ut i sanden. Och då går det som det heter i ordspråket: "Så länge min tunna rann, så kände mig både kvinna och man. Men när min tunna slutat rinna kände mig varken man eller kvinna."

Efter en tid är han utblottad. Han har själv förorsakat den skada som drabbat honom. Och dessutom drabbas han ännu av en annan motgång som han inte kunnat påverka: när pengarna är slut blir det en svår svält i landet. Nu måste han söka jobb för att överleva. Och när han äntligen hittar ett arbete så blir det ett arbete som för en jude var fruktansvärt motbjudande: att vakta svin. I denna hårda tid var det viktigare för arbetsledaren att se till att svinen fick sin näring än att svinvaktaren fick äta. Han längtade efter att äta den simplaste mat, men det heter så hårt: Ingen gav honom något.

Under den tiden när mannens tunna rann hade han ingen tanke på sitt hem. Han levde i sus och dus i världen. Det var först när Gud sände olycka över honom som han kom till besinning. Gud ville rädda honom och han använder sig av en hård yttre prövning för att få honom till besinning. Det som han hade upplevt i sitt föräldrahem kom över honom. I det läget drabbades han av svår ånger. Han kom att tänka på hur svårt han hade syndat. Inte bara mot fadern utan också "mot himlen", vilket är det samma som att han hade syndat mot Gud och hans bud. Han hade skämt ut sin far på det grövsta, men det var ännu värre att han hade överträtt Guds bud, och inte bara ett av dem, utan flera. Han drabbades av insikten att han var förlorad i sin hemiska situation.

Men den här insikten ledde också till hans räddning. Nu går hans tankar tillbaka till sitt föräldrahem och till sin fars sinnelag. Hur skulle han annars ha vågat tänka tanken att vända tillbaka och möta honom? Han har en

god far. En älskande far, en far som är barmhärtig. Han tar risken att bli förnedrad inför sin familj och inför allt tjänstefolket, och tänker att han åtminstone skulle kunna söka plats som en av hans arbetare. Då skulle han få mat.

Det är många som likt denna förlorade son har fått lära sig Guds heliga ord av sina älskande föräldrar och som bär detta ord med sig också sådana dagar när det gått dåligt. Guds ord återvänder inte fåfängt. Har vi fått lära oss vem Gud är och hur han är god mot oss, trots att vi syndat och förstört vår relation till honom, då vågar vi vända oss till honom i bön om förbarmande.

Men sonen vågar inte tänka tanken att han skulle få förlåtelse. Han har ju missbrukat faderns kärlek så svårt. Han resonerar som vi gör av naturen: vi ska arbeta för att få mat. Lön efter förtjänst. Men när vi kommer till vår himmelske Far gäller helt andra principer.

Låt oss nu återvända till faderns sinnelag. Han ser sin son komma i trasor, redan då han är långt borta. I sin glädje gör han något som är helt emot den tidens etikett: han springer emot honom. Han kramar om honom. Det är ett uttryck för hans kärlek. Och så kysser han honom. Det visar att han redan har förlåtit honom.

Här ser vi grunden till att Jesus tar emot syndare och äter med dem, det som fariseerna förfasar sig över. Det är Jesu kärlek till människorna, som ju alla har gått vilse som får. Han kommer till människor som har gått bort från sin himmelske Far och slösat bort hans kärleksfulla gåvor i synd och last. Han älskar dem och vill ta emot dem, precis som fadern i liknelsen springer mot sonen och kramar om honom. Det vill han inte dröja med. Det vill han göra nu! Han springer emot oss, i stället för att vänta på att vi ska skynda till honom.

Det här beskriver Johannes i sitt första brev (1 Joh 4:10):

Detta är kärleken: inte att vi har älskat Gud, utan att han har älskat oss och sänt sin Son till försoning för våra synder.

Och Jesus säger i sitt avskedstal, när han undervisat om vinstocken och grenarna (Joh 15:16):

Ni har inte utvalt mig, utan jag har utvalt er.

Liknelsen berättar inte varför fadern har förlåtit sin son redan när han ser honom komma långt borta. Det är för att Jesus kom som vår ställföreträdare. Den misslyckade broderns alla felsteg hade han tagit på sig. Han skulle nu gå till Jerusalem för att lida och dö för dem, inte bara för honom utan för att tullin drivare och horor skulle ha en öppen väg till Guds bröllopsmåltid. Ja, också för oss har han öppnat vägen, utan att fråga om vi varit värda det. Alla vi som syndat mot Guds bud skulle egentligen väcka Guds vrede och avsky. Men i stället tar han för Jesu skull emot oss med öppna armar.

Nu ger Gud bevis på sin förbarmande kärlek och sin förlåtelse rent konkret. Han ger order till sina tjänare att klä sonen i den finaste dräkten. Det finns bara en sådan dräkt som duger: det är Jesu rättfärdighet. Han sätter en ring på hans finger. Den är ett bevis på att sonen äger alla rättigheter i föräldrahemmet. Han föreslog att han skulle bli slav, men nu får han åter rätten att vara barn i huset. Därför får han också skor, en förmån som inte slaven hade.

Slutligen ska också gödkalven slaktas och göras i ordning till den stora måltiden. Nu skulle man äta och fira, för den son som betraktades som död för sin familj hade nu kommit tillbaka hem. Han hade fötts till nytt liv. Och i den föregående liknelsen säger Jesus att det blir glädje i himlen över en enda syndare som omvänder sig.

Den yngre sonen hade gjort allt gålet. Han hade förstört sitt liv. Men hans fars kärlek väckte honom. Han vände tillbaka. Och i sin omvändelse saknar han fullständigt egna förtjänster. Allt är nåd.

Så är det också med var och en som har farit vilse i världen. Kom hem! Din fars hjärta längtar efter att ta dig i famn! För allt som du har brutit har Jesus återställt.

O hör och lev, se allt är gjort, ja allt som göras bör.

*Din Jesus gjort det allt, hur stort!
Du sorgsna själ, blott hör!*

Den förlorade sonen blev återfunnen. Men hur gick det för den andre?

Han gör precis som fariseerna. Han ser med hatiska ögon på dem som Jesus tar emot och som får glädjas över hans förlåtelse. För han är själv så bra. Han har skött sig perfekt. Han är som de nittionio fåren som inte har gått vilse. De behöver ingen omvändelse, för de är redan så bra. I liknelsen om det förlorade fåret talar Jesus om de nittionio rättfärdiga. De är fullt tillräckligt dugliga för att passa in i sin fars hus, för de har inte brutit mot Guds lag, tycker de. De är egentligen inte rättfärdiga, utan de är egenrättfärdiga, de är rättfärdiga i sina egna ögon.

Men Jesus ser annorlunda på dem, och på den yttersta dagen ska han avslöja dem. Han ska visa för dem, att de inte alls har tjänat honom, trots att de aldrig skulle ha missat ett tillfälle att göra gott, sådant som de själva ansåg vara gott.

Nu försöker fadern förklara också för den äldre sonen vad han äger i huset: *Mitt barn, du är alltid hos mig och allt mitt är ditt.* Det är stort! Tänk vilken glädje: att få vara hos Gud och äga allt det som Gud har! Och ändå trotsar han, precis som fariseerna som inte ser vilken lycka de äger när de är kallade av Gud att tillhöra hans familj. Jesus måste gråta över Jerusalem, då de inte tog vara på den tid när han sökte dem. Johannes säger att han kom till det som var hans, och hans egna tog inte emot honom. Vilken smärta!

Liknelsen berättar inte hur det slutade för den trotsige, egenrättfärdige sonen. Jesus gav ännu en nådatid åt fariseerna. Han sände ut sina tjänare, apostlarna, för att kalla till bröllopet. De predikade på den första pingsten och sedan var dag i templet om att Jesus har dött och uppstått för dem. Men de flesta av fariseerna vägrade lyssna. De som hörsammade predikan var oftast de svaga, de föraktade och utstötta. Det fanns undantag, men vi vet inget om Nikodemus och Josef från Arimatea var med i den första församlingen. Kallelsen går ut till fattiga och krymplingar, blinda och halta, men också enstaka rika och förnäma kom

med i församlingen och blev räknade som bröder bland de föraktade kristna. Vi vet att Filemon i Kolosse också var en sådan.

Jesu kallelse gäller fortfarande i dag. Han predikar för oss genom Bibeln, som hans Helige Ande har gett oss för att påminna oss om allt vad Jesus har sagt. Så som han längtade efter att den förlorade sonen skulle komma hem, och att den andre förlorade sonen skulle ändra sitt sinnelag, så längtar han efter att du som varit borta i världen ska komma hem, och att du som ser med avund på att Gud tar emot syndare ska ändra ditt sinne och glädjas med honom över att en syndare gör bättring. Låt oss be.

Lovad vare du Gud, och välsignad i evighet, som med ditt ord tröstar, lär, förmanar och varnar oss. Låt din Helige Ande stadfästa Ordet i våra hjärtan, så att vi inte blir glömska hörare, utan dagligen växer till i tro, hopp, kärlek och tålmod intill änden, och blir saliga genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen.